

Posudek vedoucího/oponenta závěrečné práce

Vedoucí závěrečné práce: doc. PhDr. Marie Fulková, Ph.D.

Oponent závěrečné práce: doc. Mgr. Anna Vartecká, Ph.D.

Autor závěrečné práce: Kristína Grežďová

Obor: Pedagogika předškolního věku

Akademický rok: 2023/ 2024

Název práce: Pedagogické transformace vybraných galerijních programů u dětí předškolního věku.

Obsah a cíl práce

Diplomová práce s názvem *Pedagogické transformace vybraných galerijních programů u dětí předškolního věku* sa zameriava na prieskum modalít pedagogickej transformácie vo vybraných programoch pre MŠ vo vzťahu k percepčnému dispozitívu a trojfázovému časovému modelu galerijnej edukácie. Teoretická časť smeruje svoju pozornosť k historickým i aktuálnym kontextom galerijnej edukácie a Otvoreného programu, a preto jej cieľom je predovšetkým predstaviť základné pojmy z tohoto poľa: percepčný dispozitív, empirický divák a pedagogická transformace. Praktická časť má ambíciu jednak navrhnúť a overiť redesign Otvoreného programu NGP, ktorý vznikol ako výskumný model BP autorky (2019), a jednak navrhnúť doplnok o metodickú oporu pre MŠ. Autorka chce vo vybraných programoch nie už kvantitatívne, ale kvalitatívne skúmať typy pedagogických transformácií a ich vplyv na percepčný dispozitív. Analýza a schopnosť pomenovať typy týchto transformácií je ale cielená aj priamo na prostredie MŠ, a teda ich využitie má potenciál aj mimo galerijnú prevádzku.

Struktura práce (členění kapitol, logická provázanost)

Na štruktúre DP vnímam pozitívne počiatočnú snahu uviesť tému cez širšie nakročenie oblasti *Demokratizácia kultury*, ktorá v sebe absorbuje mnoho umenie zprístupňujúcich tendencií posledných desaťročí. Vo vzťahovom priesečníku umelecké dielo – umelecká prevádzka – diváctvo – interpretácia a komunikácia umenia sa autorka v práci odráža od komparácie niekoľkých prístupov k estetickému prožitku diváctva: Kantov viac neudržateľný esteticky univerzalizujúci pojem krásy, je porovnaný s troma základnými estetickými kategóriami Sianne Ngai (Zany, Cute, Interesting), naopak odrážajúcimi subjektívne estetické preferencie ale i spoločensko-ekonomické štruktúry neskorého kapitalizmu. Pozornosť je venovaná i emancipovanému, empirickému diváctvu (Ranciére) a kritickému pohľadu na skutočnú povahu a pozíciu diváctva v súčasnom umení, (dobré sú zosúvzťažnené teórie: Viktor Čech, Mieke Bal a Norman Bryson, Marie Fulková, Zuzana Fišerová). Cez aspekty diskurzu a vzťahov diskurzívnych praktík sa dostávame k pojmu *percepční dispozitív* v kontexte Foucaulta a jeho diela *Dohlížet a trestat*, až ku diskurzívnemu modelu edukácie.

Ten je tu akcentovaný práve na základe širších kultúrnych textov, pričom by mal obsahovať otvorený dialóg so spontánnou prekonceptualizáciou, čo umožňuje nachádzať širšie väzby. Nasledujúca tretia časť DP sa venuje už konkrétne problematike edukácie a pedagogickej transformácie. Teoretický rámec je ďalej doplnený o vzťah pojmov vizuálna gramotnosť a kultúrne kompetencie (časť 4). Autorka kriticky upozorňuje na rozpor v redukcii vizuálnej gramotnosti len na čítanie a písanie vizuálných zdelení, kedy sa vynecháva dôležitý aspekt percepčnej senzitivity, znalostí kultúrneho habitu, kritického myslenia a kultúrna otvorenosť. Dotýka sa tak problematiky revízie programov RVP PV, ktorá počíta so základnou čitateľskou a matematickou gramotnosťou, ale s vizuálnou naopak nepočíta. Mení sa aj uchopenie kľúčových kompetencií, kde sú v novom návrhu kultúrne kompetencie, ktorých neukotvenosť a podľa mojho názoru i nereálnosť je taktiež právom predmetom kritických diskusií. Ďalšia časť pomerne schematicky predstavuje Otvorený program, Visual Thinking Strategies u detí predškolského veku, trojstupňový časový model vzdelávacích programov a na záver teoretickej časti nám autorka predkladá základné výskumné metódy, zakotvené teorie, reflexívny model Donalda Schöna a súbor etických opatrení, ktoré k týmto typom výskumu patria.

Po týchto vstupných intervenciách z oblasti aktuálne vedených výskumných šetrení v oblasti predškolského vzdelávania, vizuálnej komunikácie a galerijnej edukácie sa dostávame ku konkrétnemu popisu a designu výskumu, zahrňujúcemu jeho štruktúru, zoznam dát, participantstvo, programy NGP-VP (V dälce svítí; V krystalu), metodiku.

Členenie kapitol a ich logická previazanosť sú prehľadné, vedú čitateľa (niekedy možno až príliš) didakticky po trajektórii vlastného uvažovania a skúmania. Takže, ak by som mala čosi vytknúť, tak snáď len to, že takto konzistentne uchopený výskum mi ako čitateľstvu nedáva príliš širokú mieru uvažovania nad témou, pochybovania a rozporovania záverov. To sa môže javiť ako ideálny stav vecí, ale zároveň takéto spracovanie málo podnecuje ku ďalšiemu kritickému premýšľaniu. Nevnímam to ale ako chybu alebo nedostatok DP, skôr ako pocit, ktorý vo mne takéto „dokonale uchopená forma zpracovania“ zanecháva.

Věcné zpracování (teoretické a metodologické zakotvení, náročnost tématu, inovativnost, přínos práce, formulace závěrů)

Vecné spracovanie, teoretické ukotvenie i metodologické uchopenie vnímam ako dobre a pragmaticky zvolené. Nedokážem zo svojej pozície a z perspektívy vlastného viac umeleckého zamerania úplne adekvátne posúdiť otázku inovatívnosti a prínosu práce pre oblasť predškolskej galerijnej pedagogiky, ale vnímam veľmi pozitívne logickú a zodpovedne pripravenú štruktúru výskumu, spoluprácu s edukačným oddelením NGP, materskou školkou, aby mohol vzniknúť napríklad trojstupňový model Otvoreného programu II a Metodická podpora vo forme digitálnej brožurky. Voľba kvalitatívneho výskumu, hybridného zberu a analýzy dát a forma kladenia otázok a analýzy odpovedí, to všetko vnímam ako

adekvátne dosadajúce k cieľom a obsahu DP. V samotnom závere tak dochádza k zaujímavým konklúziám, ktoré podnecujú k zamysleniu. Napríklad podnet k redefinícii pojmu *pedagogická transformácia*, podnet k nahradeniu pojmu *učivo v oblasti VV* pojmom *vzdelávacie nabídka*, ktorá má viac činnostný charakter a napokon návrh vnímať oblasť vizuálnej kultúry a umenia ako otvorenú platformu podnetov.

Správnosť citace a odkazů na literaturu

Citácie a odkazy na literatúru sú aplikované správne, k práci bolo použité primerané množstvo odborných zdrojov, domácich i zahraničných. Štylisticky je text dobre čitateľný, evidentne po náležitej korektúre.

Grafické, formální a jazykové zpracování

Aj po tejto stránke nenachádzam žiadne chyby. Naopak, chcela by som pochváliť veľmi kultivovaný, jazykový prejav, ktorý sa dobre čítal. Autorka, hoci má za sebou nesmierne zodpovednú, titernú a analytickú prácu na ktorú by mohla byť náležite hrdá, neskíza k formuláciám, ktoré by pôsobili príliš sebaisto a sebavedome, arogantne.

Doplňující otázky k obhajobě

- 1) V rámci vášho výskumu ste redizajnovali aj váš, pôvodne výskumný, nástroj Otvorený program (2019) na formu vzdelávacieho programu v NGP-VP. Mohla by ste presnejšie vydefinovať konkrétny nový posun a efekt takejto zmeny na výsledky vášho výskumu?

Doporučení/nedoporučení k obhajobě

Diplomovú prácu chválím a doporučujem k obhajobe.

Datum

Podpis